

UNIVERSITĀTES AVĪZE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES IZDEVUMS

Iznāk kopš 1989. gada 7. septembra

Nr. 26

1990. GADA 22. MARTA

Maksā 2 kap.

Apgūsim Latvijas tautas saimniecības, kā arī ekonomikas teoriju vēsturi!

Kā ātrāk panākt Latvijas ekonomisko un politisko patstāvību? To varēsim tikai būtiski pārkarot mūsu tautas saimniecību. Lai to sekmīgāk varētu paveikt, ir jāzina, kā to vislabāk izdarīt. Un te nu daudz var palīdzēt vēsturiskās pieredzes apgušana un izmantošana konkrētajos sarežģītajos un strauji mainīgajos apstākļos. To izprotot, arī mūsu Universitātes Politekonomijas katedrā būtiski pārskatītas ne vien šī priekšmeta, bet arī tautas saimniecības vēstures, kā arī ekonomikas teoriju vēstures kursu un spekkursu programmas, atbilstoši tām objektīvajām prasībām, kādas neatliekami izvirza šodien pati dzīve.

Ievērojot prakses vajadzības, tāpat studentu lielo interesi tieši par mūsu republikas ekonomikas vēsturi, tagad ir sagatavots jauns kurss — Latvijas tautas saimniecības vēsture. Tā pirmo, ievada daļu, noklausoties, studenti iegūst priekšstatu par ražošanas attīstību mūsu republikas teritorijā pirmatnējās kopienas iekārtas, feodālisma un kapitālisma periodos.

Ipaši svarīga vieta šai kursā tagad ieradīta Latvijas Republikas tautas saimniecības attīstībai šī gadsimta divdesmitajos un trīsdesmitajos gados, ko aptver

otrā nodaļa. Kurša trešā nodaļa savukārt veltīta pēckara periodā Latvijas ekonomikā notikušo procesu analīzei.

Šī lekciju kursa nobeigumā, tā ceturtajā nodaļā, studenti iepazīstas ar visiem tiem galvenajiem likumdošanas, kā arī ražošanas, tirgus un finansu sfēras pārkarotās organizatoriskajiem pasākumiem, lai nodrošinātu Latvijas ekonomisko patstāvību.

Zurnālistikas, tiesību zinātņu, ģeogrāfijas, vēstures, filozofijas un citu specialitāšu studentiem savukārt piedāvājam spekkursus: Latvijas tautas saimniecība ceļā uz ekonomisko patstāvību; Latvijas Republikas tautas saimniecība šī gadsimta divdesmitajos un trīsdesmitajos gados; Latvijas ekonomika pēckara gados: problēmas un secinājumi, kā arī, ja ir vēlēšanās, isu apkopojošu spekkursu — Latvijas tautas saimniecība dažādo laikmetu griežos.

Katedrā būtiski pārskatīts arī ekonomikas teoriju vēstures kurss, to pēc iespējas sasaistot ar Latvijas ekonomiskās domas attīstības procesu.

Isi aplūkojot merkantilisma, fiziokrātu un buržuāziskās klasiskās skolas pārstāvju ekonomiskos uzskatus, šai kursā galvenā uzmanība tagad tiek veltīta mūsdienu saimniecisko teoriju veido-

šanās vēsturei, to īpatnībām un nozīmi cilvēku sabiedrības progresā nodrošināšanā. Līdztekus Pola Semjuelsona, Džona Gelbreita un citu mūsdienu ievērojamu ekonomikas teorētiku mācību izpētei te plaši tiek aplūkoti arī mūsu tautsaimnieku teorētiskie uzskati.

Neekonomikas specialitāšu studentiem savukārt varam piedāvāt šādus spekkursus: Ekonomikas teoriju vēsture un humānas saimnieciskās domāšanas attīstība; Ekonomiskā doma Latvijā agrāk un tagad.

Patlaban mūsu Universitātē tiek intensīvi un būtiski pārkaroti mācību plāni, vairāk ievērojot mūsu republikas vajadzības. Tāpēc ar šī raksta starpniecību dodam iespēju tos papildināt ar kādu no tikko aplūkotajiem pamata vai spekkursiem. Atkarībā no fakultāšu reālajām iespējām minēto pamatkursu apjomu piedāvājam 30 vai 60, bet spekkursus — 10 līdz 20 stundas. Kā īsākais, tā garākais variants ietver apmēram vienādu tematiku. Taču garākajā kursā tiek papildus plašāk aplūkoti speciāla literatūra un analizēti iespējamie attīstības varianti.

Profesors JANIS PORIETIS

riem un programmētās vadības mikrokalkulatoriem.

Plašāk jāizmanto dažādas metodiskas izstrādes un izdales materiāli. Ja nesen to izdošana bija atkarīga no pasniedzēju iniciatīvas, tad sākot ar 1990. gadu arī šeit diemžēl ieviesti visvarenie limiti.

Augstākā studentu individuālā darba forma pēc mūsu domām, ir t. s. kompleksie mācību zinātniskie darbi. Tas nozīmē, ka students kādā no pirmajiem kursiem izvēlas pietiekami plašu savām interesēm atbilstošu tēmu un vadošo docētāju. Šis tēmas ietvaros kā iedaļas tiek izstrādāti kursa darbi (projekti), referāti, konkursa darbi, publikācijas. Viss noslēdzas ar diplomdarbu, kurš nav «uzrauts» vienā semestrī, bet ir vismaz trīs studiju gadu rezultāts. Pašreiz šo formu izmanto pavisam nedaudzi zinātņu gribošākie studenti. Lai to ieviestu plašāk, pirmkārt, jāatsakās no centra diktētajiem mācību plāniem, kuri paredz kursa darbus rakstīt pa mācību priekšmetiem, bet ne par zinātniskām problēmām. Otrkārt, jāatslogo vadošie docētāji, treškārt, jāmeklē formas kā ienīteresēt studentus darba aktivizēšanā (vairāk pakāpju atestācija un diplomu ar krasi diferencētām algām pēc augstskolas beigšanas).

Aicinām visus studentus aktīvi pārkarot savu mācību darbu. Tas pats attiecas arī uz docētājiem.

INTA CIEMIŅA,
Ekonomikas fakultātes
dekāna vietnece

DULCE ET DECORUM EST UZ EZIŅAS GALVU LIKU
PRO PATRIA MORI SARGĀT SAVU TĒVUZEMI

Par Latviju kritušie studenti

EMILS AUSMANIS, JANIS BRENSMITS, ALEKSANDRS BROZE, ELIAZARS FREIDBERGS, ALFONSS GRAUDIŅS, RUDOLFS GRINBERGS, NIKOLAJS GRUNDMANIS, ANDREJS KAMPARS, OĻGERTS KIRSSENTALS, JANIS MIGLAVS, PETERIS MALĪTIS, ALEKSANDRS OZOLS, ANSIS PELCS, KARLIS RITERS, GUSTAVS SKALDE, ELZA ZIGLEVIC, OSKARS OZOLIŅS, PAULIS KAKTIŅS.

Piemīņas plāksne Latvijas Universitātes mazajā aulā.

Izgatavota pēc A. Birznieka meta.

Atklāta un iesvētīta 1922. g. 31. maijā.

(No izdevuma «Latvijas Universitāte» divdesmit gados 1919—1939», I daļa, XXIII lpp.)

Kas mums šobrīd ir zināms par šīs piemīņas plāksnes tālāko likteni? Vai tā vēl ir kaut kur atrodama, jeb vai to nāksies izgatavot no jauna?

Kas mums patlaban ir zināms par Latvijas Universitātes mācību spēkiem, darbiniekiem un studentiem, kas krituši otrā pasaules kara frontēs, cīņās pret staļinismu? Vai spējam novērtēt, cik tādu ir?

LEONIDS ROZE

No Latvijas Augstskolas līdz Universitātei (1919.—1923.)

Mūsu Alma mater vēsture un šodienas cieši saistīta ar latviešu nācijas likteņgaitām. Divdesmitajā gadsimtā uz cariskās Krievijas impērijas drupām dzima jaunas, neatkarīgas nacionālas valstis. Tā radās arī Latvijas republika.

1919. gadā 6. jūlijā no Liepājas Rīgā atgriezās Pagaidu valdība. Savu darbību sāka Izglītības ministrija, kural viens no galvenajiem uzdevumiem bija Latvijas Augstskolas izveidošana.

Pēc ministrijas ierosinājuma darbu sāka augstskolas organizācijas sekcija. Izglītības ministrs K. Kasparsons par saviem tuvkajiem līdzdalībniekiem izvēlējās ķīmiķi P. Valdenu un filologu P. Dāli.

1919. gada augustā nodibināja arī bijušā Rīgas Politehniskā institūta reorganizācijas komisiju. Pirmās sēdes notika P. Valdēna

vadībā. Vēlāk P. Dāle pārņēma visas augstskolu lietas savā ziņā.

1919. gada 28. septembrī svinīgi atklāja Latvijas Augstskolu. Tā bija vienota tipa mācību iestāde — Universitātē darbojās gan tehniskās, gan dabas un humanitārās fakultātes. Latviešu valodu pirmo reizi pasludināja par vienīgo mācību un zinātnes valodu. Mācību spēkus iedalīja pēc zinātniskajiem nopelniem: lektoros, docentos un profesoros. Par jaunās augstskolas studentiem varēja kļūt ikviens ar pilnu gūmnāzijas izglītību, kolīdz bija nokārtoti iestāšanās iekārti.

Aktīvi noritēja darbs pie Universitātes satversmes izstrādāšanas. 1923. gada 23. martā Saeimas pilnsapulce pieņēma LU satversmi.

IRENA ONDZULE,
LU Muzeja vadītāja

Aicinām piektdien, 23. martā pl. 13.00 pie centrālās ēkas ieejas un jūs kļūstiet aculiecinieki vēsturiskā fakta atjaunošanai, t. i., jauna plāksne vēstīs, ka tik tiešām esam Latvijas Universitāte.

Turpinām lekciju ciklu par kultūras problēmām, 27. martā pl. 16.00 Mazajā aulā LPSR Zinātņu akadēmijas vec. zin. līdzstrādnieces Maijas Kūles lekcija: «Kultūra un filozofija». Aicināti visi interesenti.
LU PARTIJAS KOMITEJA

UZMANĪBU!

Latvijas Universitātes Studentu darba apvienība paziņo, ka 1990. gada 28. martā pl. 17.00 Raiņa bulv. 19, 8. auditorijā notiks studentu vienību vadītāju sapulce.

INDIVIDUĀLAIS DARBS

Pēdējos gados lekciju un daļēji arī praktisko darbu īpatnības kopējā studiju laikā ir samazinātas. Pārejot uz priekšmetu apmācības sistēmu, un administratīvi nekontrolētu apmeklētību, arvien vairāk pieaugusi studentu patstāvīgā darba nozīme. Tādēļ jau tagad aktīvi jāizvērtē individuālā studiju darba formas un metodes.

Zemākā studentu pastāvīgā darba forma — atšķirīgie uzdevumi, kuri jārisina praktisko darbu laikā, bet kavējumu gadījumā — mājās. Šim nolūkam ir izstrādāti speciāli uzdevumu krājumi, kuros katrs dots vismaz 30 variantos. Piemēram, «Praktisko darbu uzdevumi varbūtību teorijā un matemātiskajā statistikā». Otrs izdevums. R.: LU 1987 (sastādījis prof. O. Krastiņš; viņš un bijušie audzēkņi — pasniedzēji šo metodi lieto jau 10—15 gadus). «Individuālo darbu uzdevumi statistikas vispārīgajā teorijā». R.: LU 1988 (autoru kolektīvs). Līdzīgu krājumu izstrādā sociāli ekonomiskajā statistikā.

Metodes priekšrocības: droša garantija, ka visi studenti padarīs vajadzīgo darba apjomu (uzdevumi iepriekš izrēķināti ar ESM vai programmētās vadības mikro-

kalkulatoru, tādējādi viegli kontrolēt studentu darba rezultātus); studenti var strādāt individuālā režīmā zināmās robežās, apsteidzot vai atpaliekot no vidējā grafika. Metodes trūkums: neapzinīgākie studenti darbu var izpildīt diezgan formāli, izmantojot kā recepti (bez izpratnes) labāko studentu darbus, jo varianti atšķiras tikai ar skaitļiem.

Jau augstāka forma paredz atšķirīgu darba uzdevumu ne vien apstrādājamās informācijas, bet arī ar citu saturu un problēmas nostādni. Pagaidām to realizējam ierobežotos apmēros, strādājot ar centīgākajiem studentiem. Plašāku ieviešanu kavē pasniedzēju darba pārslodze.

Ja LU grib kļūt suverēna ne vien vārdos, bet arī darbos, ir jāatsakās no centra diktētajiem slodžu normatīviem. Plānojot pasniedzēju darbu, pirmajā vietā jāliek kvalitāte nevis kvantitāte. Ja nu tomēr gribam izmantot normatīvus, tad jāvadās no LU trīsdesmito gadu un ārzemju augstskolu pieredzes.

Turklāt, augstāka individuālā darba forma prasa labāku nodrošinājumu ar skaitļošanas tehniku, personālajiem kompjuete-

SIBĪRIJĀ PIE LATVIEŠIEM

Ja kādam no jums butu gadijies 13. februārī pēc pusdienas atrasties Rīgas lidostā, jūs būtu tur pamanijuši grupu divainu cilvēku. Smagām somām apkrauvušies, saģērbušies kažokos (kad termometrs rāda +3°C), protams, tie bija «Dandari», kas devās uz Sibīriju.

Ar ko asociējas Sibīrija, tas laikam gan nav jaskaidro, tāpēc pirms braukšanas nācas uzklaut neskaitāmus jautājumus: «Vai tu brauc labprātīgi, vai tevī represē? Vai tevī atpakaļ arī laidīs?» u. tml. Skaidroju, ka braucu labprātīgi, kaut gan varetu teikt, ka mani sūta (no, aiz-, vai pat iz- sūta) ar rektora pavēli. Par izsūtīšanu gan «Dandari» šīnī brīdī nedoma, garastāvoklis visiem labs, tikai dažī pie sevis ruc, ka tas ir neprāts braukt uz Sibīriju ziemā un turklāt vēl startēt 13. datumā, taču neskatoties uz visu, līdz Maskavai tiekam bez starpgadījumiem. Tālāk iet grūtāk — piespiedu nosēšanās Ceļabinskā, paredzētās Sverdlovskas vietā, jo piecas stundas nākas gaidīt līdz tur izkļīst migla. Galamērķī Abakanā nonākam vakarā, tumsā. Tas ir Hakasijas autonomā apgabala centrs. To noprotam tikai pēc nesaprotamā uzraksta pie viesnīcas durvīm un novadpētniecības muzeja. Citādi — tūrā Krievija.

Pateicoties Abakanas filharmonijas vadībai, esam tikuši pie autobusiņa, lai nokļūtu Lejas Bulānā. Mani pārsteidz labie ceļi — 80 km braucam pa gludu, asfaltētu šoseju.

Lejas Bulānā autobuss apstājas pie kādas mazas mājiņas un pretī nāk... skolotājs Arnis. Ģērbies plānā džemperī, kailu galvu, viņš — 10°C nemaz nejutās slikti, toties es savā milzu kažokā jutos diezgan neērti (starp citu, vietējie bija ļoti pārsteigti, ka mēs esam vairāk nobijušies no aukstuma nekā no lāčiem). Apsveicināmies, iepazīstāmies un izbaudām pirmo īsto sastapšanos ar sniegu.

Kad saejam mājiņā (gandrīz visas mājas ciemā ir pēc viena projekta, t. i., virtuve un viena istaba), tur vairs nav kur apģērbties. Ierodas arī otrs skolotājs — misionārs Juris, un abi ar Arni viņi pastāsta par Lejas Bulānas vēsturi, pašreizējiem apstākļiem. Pašlaik tur dzīvo 170 cilvēku, lielākā daļa latviešu. Jaunākā paaudze — skolas bērni — vairums latviski runā jau ar grūtībām. Lielu triecienu latviskumam deva 1937. un vēlāko gadu represijas, kā arī latviešu valodas aizliegums skolā.

Pirms gada šeit gribējuši vispār slēgt skolu (astonās klasēs mācās 17 skolēni), tas būtu naves spriedums visam ciemam, jo nevar taču bērņus sūtīt skolā desmitiem kilometru tālu, tad jāpārceļas uz pilsētu. Pateicoties tam, ka šeit ir Arnis un Juris, tam, ka viņi māca latviešu valodu (svešvalodas vietā), skola ir saglabāta. Juris ir pilntiesīgs skolotājs, saņem algu, māca latviešu valodu. Arnis māca zīmēt un dziedāt un saņem Kuitūras fonda stipendiju.

Nakošajā dienā izjaucam Arnim dziedāšanas stundu un tās vietā sarīkojam rotaļas un dejas. Bērni sākumā ir stipri apmuisuši, bet drīz vien brašākie zēni jau ir pilnībā iejutušies situācijā. Šāda ambrāža, protams, ir liels notikums ne tikai skolā dzīvē, tādēļ lielā pulkā sanāk skolotājas un bērnu māmiņas. Tā iznāk, ka ne tikai radam rotaļas, bet arī paši iemācāmies jaunas. Mūsu lielākais piedzīvojums ir gājiens uz kalniņu. Mazie priecājas par mums, kā šļūcam gan ar ragaviņām, gan plēvēm.

Vēl viens ievērojams notikums šīnī dienā ir pirti iešana. Nopērušies, sadzērušies garšīgu tēju ar medu, uzņēmuši videolentē deju soļus, jūtamies apmierināti. Otrā dienā ir koncerts klubā (kādreizējā baznīcā), kur radam un dziedam Latvijas novadu dejas un dziesmas, savukārt, Lejas Bulānas vecās sievietes — teicējas gatavas rādīt un stāstīt visu, ko zina, pat mundri uzdejo.

Pēc viņu aprēķiniem Metenis ir 19. februārī, tādēļ šo dienu veltām Masalnīcas (tā to sauc Lejas Bulānā) izdarībām. Pērgērbušies puīši par meitām un meitas par puīšiem dodamies «čigānos». Ciemā mūs labi uzņem un pacienā tā, ka nejutām, ka ārā ir — 25° sals.

Drosmīgākie devās skatīties Sajānus — gājiens pa ļoti dziļu sniegu, zeķes piesalušas ne tikai pie apaviem, bet arī pie kājām. Sajāni tinušies miglā, bet tik un tā skaisti.

Koncertturnejā apmeklējam arī Motorsku, kur pilnajā skatītāju zālē sastapām divas latvietes... Tā tālajā Sibīrijā atstājam atmiņas par latviešu dziesmām, dejām, rotaļām...

JANIS BARONS,
Filoloģijas fakultātes
2. kursa students

«Universitātes Avīze» jau pāris reizes pleminējusi akadēmisko vienību «Austrums», kas iedibināta 1883. gadā un atjaunojusi aktīvo darbību Latvijā. Šodien radusies iespēja iepazīties ar šīs studentu organizācijas vecbiedru aicinājumu, kurā izpaužas «Austruma» gars.

JAUNATNEI

Jaunatne traucas, jaunatne steldzas, nemierīgi meklē, cenšas izzināt.

Jaunatne stāv, vēro, vērtē dzīves mirkli, norisi, meklē savu dzīves mērķi, piepildījumu.

Un tikai tad, kad jaunietis sevi izvēlējis ceļu, pa kuru iet, sākas viņa pilnvērtīgā, mērķtiecīgā dzīve.

Tā nevar būt vienpatņa dzīve. Dzīve mūs saista ar daudziem, dažādiem ļaudīm, daudz dažādām saltēm. Ar jauniem cenšiem un noliedzējiem, ar dzīves cēljiem un patērētājiem.

Studējošai jaunatnei, kas jau

izvēlējusies savu izziņas ceļu un reizē ar to dzīves mērķi, ir jāmeklē domubiedri, draugi, ar kuriem kopā, viens otru balstot, stimulējot un pilnveidojot, veidotu pilnvērtīgu personisko dzīvi.

Draugi var būt vienas profesijas, bet draugi var būt arī ar dažādām interesēm — juristi, mediķi, arhitekti, inženieri, tautsaimnieki, fiziķi, ķيميķi, filozofi, psihologi, filologi, lauksaimnieki, kā arī no citām zinību izziņu jomām.

Šādā sabiedrībā rodas daudzpusība, vispusīga, pilnvērtīga dzīves izziņa — izjūta. Rodas pa-

mats tālākam, plašākam dzīves mērķim.

Šodien bez savstarpējas informācijas neiztik.

Kāds no Akadēmisko studentu vienību savienības vecbiedriem jau pirms 60 gadiem teicis: «Vērtību nesēju laikmetus sagatavo ar ilgu un neatlaidīgu darbu. Lauri un slava nāk vēlāk.»

Jaunatne — meklējiet kopējus mērķus, pulcējieties studentu organizācijās, kurās jūtat savus domu biedrus, līdzcensoņus. Šādai organizācijai nav jābūt lielai, plašai. Tai jābūt vienotai, audziņošanai, mērķtiecīgai.

Ar šādām organizācijām, ar dažādu stāju un dažādiem vaibstiem, bet vienotu mērķi — vest sevi un savu tautu uz pilnvērtīgu dzīvi — apvienojoties kopējā Latvijas Studentu Padomē, dosim savai tautai cerību nākotnei.

Par vienotu, radošu, brīvu latviešu tautu.

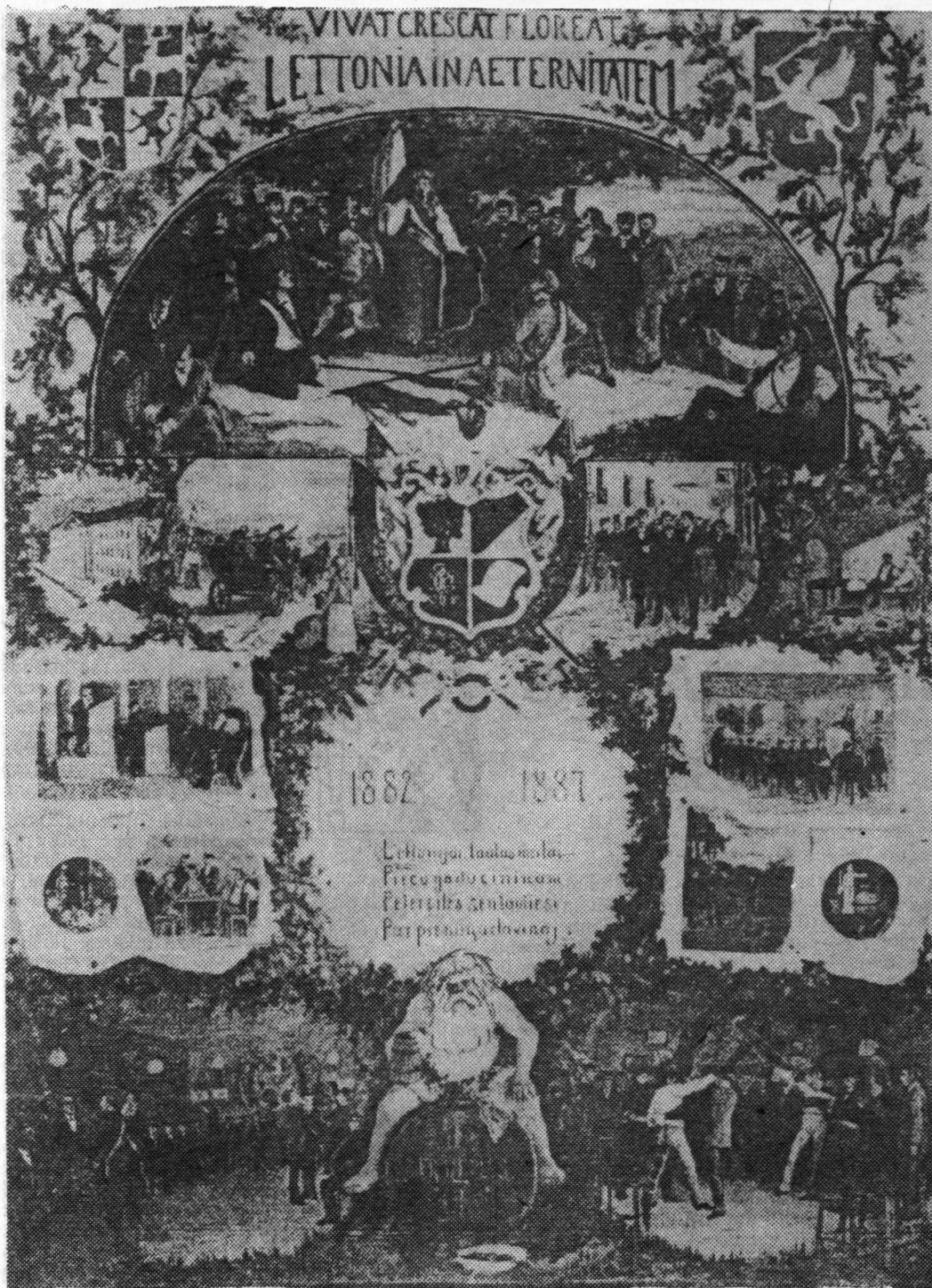
PATEICĪBA

Nespēdami pateikties personīgi ikkatram, kas mūs atcerējās «LETTONIAS» 120 gadu pastāvēšanas svētkos, izsakām sirsnīgu pateicību Latvijas Universitātes vadībai, it sevišķi rektoram prof. J. ZAĶA kungam par novēlējumiem un aktīvu līdzdalību svētkos, plašās buršu saimes

pārstāvjiem par bagātīgiem veltījumiem un laba novēlējumiem, kā arī visiem, visiem, kuri kuplānā mūsu svētku sarīkojumu, un masu informācijas līdzekļiem par mums izrādīto uzmanību.

Tas viss dod mums drosmi turpināt atsāktu ceļu studentu pulcināšanā un buršu saimes vienošanā.

Korporācija «LETTONIA»

LU SPORTA PASĀKUMU

PLĀNS

* LU atklātais čempionāts džudo — 23. martā Aspazijas bulvārī 5,

* masu sporta sacensības

orientēšanās sportā — 27. martā Rīgas raj.,

* LU pavasara kross — 12. aprīlī Smerlī,

* LU atklātais čempionāts mākslas vingrošanā — 18.—19. aprīlī Aspazijas bulv. 5,

* sporta spēļu diena (minifutbola turnīrs) — 22. aprīlī,

* LU pavasara rallijs ūdens-tūrismā — 28. aprīlī — 2. maijā Abavas upē,

* LU tūrisma sekcijas rīkote izejamo dienu pārgājienā —

31. marts — 1. aprīlis, 7.—8. aprīlis, 14.—15. aprīlis, 21.—22. aprīlis,

* LU tūrisma salidojums — 12.—13. maijā Ķegumā,

* fakultāšu sporta pasākumi (sporta dienas, veselības dienas, olimpiādes utt.) — pēc fakultāšu masu sporta darba plāna.

HEI!

Intervienība «Rīdzene» aicina pieteikties potenciālos kaujiniekus (tikai zēnus) dzelzceļa darbos Rostokas apgabalā š. g. augustā. Nepieciešams vismaz divu gadu vienību stāžs un arī nojēga par vācu valodu.

Mēs gaidām jūs 28. martā pl. 15.00 Brīvības bulvārī 32, 1. auditorijā.

Komandieris GUNDARS VILKS (kopmītnes Stūres ielā 2A — 56, tel. 464373), komisāre MARIKA STALA

К 125-летию АСПАЗИИ

ОЗОРНАЯ ДЕВЧОНКА

Я — озорница, я — сорванец!
Клянусь, об меня измочалил отец,
Наверное, тысячу розог!
Я правым глазом слезы лила,
А левым — тут же смеяться могла.
И мать мне внушала подолгу:
«Будь честной, покорной, доброй...»
А я напевала:
Ла-ла-ла-ла!
Я — озорница, я — сорванец,
Измучила бедных мальчишек вконец,
Им сердце свое обещаю раздать:
Кусочек тому,
кусочек — тому,
И лишь сердцевинку не дам никому!
Сказать или нет, зачем сердцевинка?
Так вот:
Сердцевинки и вовсе не видно!
Ла-ла-ла! Ла-ла-ла!
Ла-ла-ла! Ла-ла-ла!
Я — сорванец, я — озорница!
Но должен когда-нибудь
Мальчик явиться:
Этакий смиренный, точно ягненок,
В белой рубашке, с галстуком белым,
С чистой-пречистой нежной душой,
Только в меня безмерно влюбленный.
Вот уж тогда бы, вот уж тогда бы...
Что бы тогда бы сделала я бы?

Знаете, что бы я предприняла?
Я бы вокруг пальца его обвела!
Ла-ла-ла! Ла-ла-ла!

Я озорница, я — сорванец!
Не держатся ваши советы во мне:
Я их теряю, когда удираю
Через канавы, вскачь по траве!
Космы топорщатся на голове!..
Кто-нибудь мог бы стреножить меня?
А, ерунда! — и гадать не хочу!
Славно девчонкою быть озорной,
Сердце мое — словно сокол лесной!
Ла-ла-ла! Ла-ла-ла!

1903 г.

СКАЗКА

На коньке своем на сивом
По лесам, дугам и нивам

Мчится Сказка по дорожке,
Хлыстик-золото в ладошке.

Постоит — и едет снова,
Нет у Сказки дома-крова.

Детство милое промчится —
Время с нею разлучиться.

Я блуждала, пропадала, —
Нынче снова увидела:

Мчится Сказка по дорожке
На коньке, на быстроножке.

При серебряных подковах,
При подвесках васильковых,

Из жемчужин поводочки...
Детства ясные денечки!

Постоит — и едет снова,
Нет у Сказки дома-крова.
1902 г.

ГЛУПЫЙ

Вечер бледный, тихий, глупый,
Вечно дню стучит в ворота!
Просит, чтобы их открыли.

Щурит вечер очи-звезды,
Плачет светлыми слезами:
«Отвори мне, день, ворота!»

Вечер вынет сердце-месяц:
«Видишь — стылое, пустое,
А когда-то было солнцем...»

Не откроет день ворота.
Вечно стынет белый вечер
В ожиданье, тихий, глупый.

1926 г.

В один роковой день ко мне пришла идея. Она заставила меня, профессионального историка, превратиться в менеджера. И я не ожидал, что «делать» историю настолько беспокойнее, чем изучать ее.

Уже десять лет я странствую автостопом по городам и весям, пересекая пустыни и степи в надежде раскрыть загадки книг, написанных первыми путешественниками. Для такого образа жизни не требуется больших средств, к тому же обычно проводники приглашали меня к себе в дом. Не всегда мне удавалось достичь сигнальных башен на плато Устюрт или караван-сараяв в степях Казахстана, но в забытых богом поселках я был рад общению с людьми, видевшими эти памятники.

И вот три года назад родилась идея, изменившая мой образ жизни: я решил пройти путь знаменитого арабского посольства X века из Багдада до средней Волги. Секретарь посольства — Ибн-Фадлан — описывает множество загадочных обычаев, некоторые из них дошли до наших дней: например, гадание на рогах архара или колдовство над чашей — «чижкалит». На берегу Волги араб видел пышные похороны знатного руса с девушкой, добровольно принявшей смерть. На месте сожженного корабля с сокровищами был возведен грандиозный курган. Рассказ о событиях тысячелетней давности настолько меня увлек, что я решил найти это место. Мне казалось, что самое трудное в этой затее — восстановить на современной карте древний маршрут. Тогда как сложность заключалась в том, чтобы пройти его. Я пригласил в путешествие троих своих друзей. Наши интересы сошлись в одном: мы хотели сравнить жизнь современных общин с тем, что написано об их предках тысячу лет назад. Это была настоящая игра с поиском и приключениями, но мы не ожидали, что дорога будет испытывать нас... После Каракумов один сошел, не выдержав напряжения пути, двое других вскоре заболели дизентерией. До конца дошел я один.

В Казани, где заканчивался маршрут, произошла, почти случайно, встреча с двумя молодыми

людьми. Один из них — ведущий молодежного телеканала, другой — имам-хатиб Соборной мечети Марджани. Сидя под священными сводами мечети, мы решили повторить экспедицию, и, разумеется, не автостопом. Идея путешествия получила второе дыхание. У меня появились надежные партнеры, а с ними — новые возможности. В таких случаях в цивилизованном обществе свою идею продают. Но у нас, как известно, идеи не покупаются. Неплохо было бы также обратиться к услугам посреднической фирмы, которая за комиссионные организует экспедицию. Но фирм такого профиля у нас нет, а

Учредителем выступил Инновационный фонд «Развитие».

И вдруг возникла проблема, заставшая меня врасплох. Где найти помощников, которые рискнут, не имея гарантий успеха, заниматься совершенно новым делом? Контракты с фирмами вступили в силу, на счетах появились первые тысячи... Люди вскоре появились, деловые и энергичные, но доверять им было опасно; следующая волна — вполне порядочные люди, но мечтательные и вялые. Время шло. Археологи и этнографы, приглашенные в путешествие, делали вид, что готовятся, составляют опросники, пишут популяр-

зон. Поэтому в путешествие были приглашены восемь ученых. Условия вхождения в группу были, на мой взгляд, простыми: подготовить две статьи, после путешествия — сдать отчеты и все фотопленки.

Близ иранской границы мы побывали в селениях, где туркменки носят массивные серебряные украшения, форма которых восходит к боевому костюму воительниц-амазонок. Мы были почетными гостями на вечерней молитве в медресе Мир-Араб в Бухаре и с помощью проводников добрались до сигнальных башен Устюрта. На вершинах башен звонились сиг-

паратом снимаем для заказчика, другим для себя. Как говорится, богу — богово, а фотографу — фотографово. Более того, «Посейдон» договорился о продаже этих слайдов английской фирме для издания иллюстрированного альбома. Невероятно, но факт: первыми по достоинству оценили результаты научной экспедиции «деловые» люди. В 30-е годы эти действия назвали бы «международным заговором», сегодня назовем — «международным интересом» к экспедиции «Сафир».

Этим конфликтом затронуты интересы Проекта гуманитарных экспедиций. Остается надеяться, что в условиях общей неразработанности вопроса о собственности государство все же поможет своему малому государственному предприятию. Если же этого не произойдет, останется лишь апеллировать к общественному мнению.

Когда мне стали известны подробности «операции Кодак», я растерялся: а вдруг и киногруппа снимала «второй» фильм для себя? А вдруг...

У древних народов обряд инициации — посвящения мальчика в воины — сопровождался боевым шоком, после этого он получал новое имя и тайные знания. Посвящаемый в рыцари получал удар мечом, который мог стать для него последним. Похоже, что посвящение в менеджеры проходит по тем же законам.

Теперь наша фирма владеет явным и тайным знанием, чит протокол и ценит лаконичный язык контрактов. К тому же, появилась новая идея: провести как акцию университетов Европы и Азии международное научное путешествие по пути Плано Карпини, францисканского монаха, которого в XIII веке Папа Римский послал с миссией к Чингисхану. Занимательная книга Плано Карпини может быть переиздана с удивительными иллюстрациями: их список начнут французские средневековые соборы, а кончат ламантские монастыри Монголии. Для этого нужно совершить путешествие!

АЛЕКСАНДР ЮРЧЕНКО,
директор Проекта гуманитарных экспедиций.

ПОСВЯЩЕНИЕ В МЕНЕДЖЕРЫ

в руки тех, что рождаются сегодня, лучше не отдаваться. Я обречен был стать менеджером: чтобы снимать «свой» фильм и при этом не стучаться с просьбой о помощи в дверь различных «тупиковых» структур. Иными словами: мне пришлось идею продать самому себе (говорят, барон Мюнхгаузен сам себя за волосы из болота вытащил).

Итак, я стал менеджером, до конца не отдавая себе отчета в том, какой опыт и профессиональные знания нужны для этой деятельности. Первые шаги принесли успех: в считанные месяцы фирма «КамАЗ» собрала для экспедиции два вездехода с салонами, «Скорход» согласился сделать тропическую обувь, ЛОМО подготовило фотоаппараты, а «Северное сияние» — парфюмерные наборы, которые могли конкурировать с древними ароматическими веществами. ПО «Нижнекамскнефтехим» финансировало научную программу и съемки фильма. Мы заключили контракты с 8 фирмами на традиционную рекламу их продукции в условиях трансконтинентального путешествия «Азия—Европа». Так родилась научно-коммерческая экспедиция, имевшая независимый статус. Оставалось сделать еще один шаг — организовать малое государственное предприятие, которому дали имя: Проект гуманитарных экспедиций «Сафир».

ные статьи, но в глубине души ни один из них не верил в возможность такой экспедиции. Поэтому они бездействовали. В их взглядах читалось: «Вездеходы, говоришь, собирают на КамАЗе? Да быть такого не может. Чтобы для историко-этнографической экспедиции деловые люди деньги дали? Это глупый сон». Когда я при случае показал контракт с Таткомбанком двум солидным этнографам, они сразу вышли из группы, видимо, посчитав неприемлемым союз гуманитарной науки и коммерции. Традиционная нищета археологических и этнографических экспедиций казалась необходимым условием чистоты научных результатов, а комфорт и техническая оснащенность, видимо, могли запятнать эту академическую чистоту. К счастью, всегда находятся люди, открытые новому: мне позволил профессор Заднепровский Ю. А., ведущий сотрудник института археологии Академии наук, и предложил свою помощь в качестве главного консультанта. Я понял, что еще не все потеряно.

Нам предстояло за 50 дней преодолеть более десяти тысяч километров по землям Кавказа, Средней Азии, Казахстана и Поволжья. Маршрут включал три разных природных и культурных зоны: пустыню, оазисы и леса. Сегодня нет специалистов, владеющих в равной степени историей этих

нальные думы... Из бычьей кожи мы сделали круглую лодку — точно такими же лодками пользовались купцы при переправах через бурные степные реки. Все это удалось запечатлеть на фото- и кинопленку.

Сохранить монополию на фотопленки было большой проблемой, но я во многом полагался на советы фотографа экспедиции. Мне казалось унизительным подозревать в корысти людей, с которыми разделил трудности пути. Кто же знал, что спустя два месяца после окончания экспедиции он спрячет все фотоматериалы и потребует за них 30 тысяч рублей! А впрочем, что бы я сделал, если бы даже знал? Авторское право и собственность на подобные вещи — дремучий лес в нашей юриспруденции. Ибо «собственник идеи» — категория не совсем социалистическая. Авторство идеи фильма, или, к примеру, научного путешествия, в нашей стране вообще нельзя защитить.

Но это еще не все... За подготовкой экспедиции с интересом наблюдал не известный в то время мне человек — директор кооперативного издательства «Посейдон». Он достал лучшую в мире фотопленку «Кодак» и вручил ее нашему фотографу для тайной дублирующей съемки в экспедиции. Неплохо придумано: одним фотоап-

27. MARTS — STARPTAUTISKA TEĀTRA DIENA

VAI MALVOLIO ATRIEBĪBA?

ROBERTA
SEGLIŅA foto

«Sekspīrs ir pravietis, ko sūtījis Dievs, lai pavēstītu mums cilvēka un viņa dvēseles noslēpumu.» (F. Dostojevskis)

Un varbūt pats Dievs Tev, Universitātes student, ir atsūtījis tieši šajā pavasarī šo balvu — Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Studentu teātra iestudēto Sekspīra «Divpadsmito nakti».

Varbūt tieši šajā pavasarī Tev būs lemts atrast isto cilvēka esības jēgu? Bet varbūt Sekspīrs Tevi vienkārši atslābinās lielās politikas laikā sakrājušos sprindzinājumu? Palīdzēs noturēt asu prātu un, galvenais, paskatīties uz mūsu dzīvi tīri Sekspīriski?

Sekspīrs «Divpadsmito nakti» rakstījis 16. gadsimta beigās. Pa-

stāv uzskats, ka ar šo lugu viņš atvadās no jautības vispār, jo pēc šīs viņš vairāk nevienu jautru lugu nav sarakstījis. Sākās Sekspīra lielo traģēdiju laikmets.

Divpadsmitā nakts pēc Ziemassvētkiem bija svētku jautības nobeigums. Turklāt Elizabetes galmā bija paradums izrādīt jaunu lugu katru divpadsmito nakti.

«Divpadsmito nakti» LLA Studentu teātri iestudējusi jaunā, talantīgā un visnotaļ oriģinālā režisore Astra Kacena. Savdabīgu kolorītu izrādei ir piešķirusi Jura Vilcāna mūzika un Indras Čalites scenogrāfija, un arī Vilņa Biriņa kustību risinājums.

Izrāde tikko kā nosvinēja gada jubileju, taču jāsaprot, ka joprojām katras izrādes laikā dzimst kas jauns. Aktieri vairs nav atsevišķi cilvēki, bet kļuvuši par vienu veselumu. Tā kā, ja Tu, skatītāj, nokavēsi šo radīšanas brīdi, varbūt līdz ar to Tev gar degunu aizies pats ģeniālākais no visiem epizodes risinājumiem.

Un tā — Tava dvēsele gaišāka taps, ja ieradīsies šo sestdien, 24. martā 19.30 Universitātes Ķīmijas fakultātes aktu zālē. Tur Tu sapratīsi, ka tieši tāda — satraucoša un mainīga ir dzīve. Un vērtība tai piemīt nevis tāpēc, ka pastāv laime, kas tik reti kļūst par cilvēka likteni, bet tāpēc, ka tā ir vērtība pati par sevi.

Ar cieņu —
teātra ilggadējā pielūdzēja
INGA GAILE

P. S. Nebrīnieties par virsrakstu. Atnāksiet un sapratīsiet, ka tieši šajā virsrakstā ir skatāma pirotehnikas sasniegumu virsotne Malvolio atriebībā. Sos burvīgos un vienreizīgos brīžus jums sagādās bijušais «Pērkonā» piro-rajona jaunsaimnieks Mārtiņš tehniks, bet tagad jau Saldus Kacens.

truppe. Potom мы показывали свой спектакль в Театре имени Ленинского комсомола, в Театре на Таганке. Вообще-то, это сложно — быть независимыми.

— Вы настолько независимы, что и трудовой книжки у Вас нет?

— Нет ни ее, ни московской прописки — в ГИТИС я приехал с Украины, там и числюсь. Но, понимаете, для нас все это неважно, честно. Я готов даже отказать от жилья ради театра. Главное — работа, наше дело, и

чуть меньше часа — потом репетиция. Понимаете, это не классический балет — движение должно идти изнутри, быть внутренней необходимостью. Тренаж — не главное, главное — подготовиться к движению. Когда я смотрю классический балет, я вижу, что технически они где-то сильнее, но актеры, несомненно, сильнее мы. Да сейчас и драма перестраивается, постепенно переходит к пластике.

— Если бы не было «Независимой труппы», где бы Вы стали

ФИРМА: ПОЧТИ
«ОТ БЕЖАРА»

никто из нас даже не думает ни о каком другом.

— А в период репетиций кто платил вам — сборов-то еще не было, значит, не было и средств?

— Есть такой мощный меценат в Москве — Комбинат звезд. Он организует рекламу, гастроли, выделяет финансовую помощь молодым актерам, сейчас помогает нам платить за снимаемое жилье.

— Прежде, чем вложить в вас средства, Комбинат с вами познакомился? Наверное, вы ему понравились?

— Я думаю, иначе он не стал бы нам покровительствовать.

— Ваша труппа состоит из шести человек. А есть помощники?

— Да, восемь человек — они делают свет, работают со звуковой аппаратурой... Мы — сами себе администраторы, сами себе костюмеры.

— А художника по костюмам приглашали?

— Да, показали ему уже почти готовый спектакль, чтобы он понял, какие костюмы нужны.

— Работаем каждый день. На разогрев, тренаж у станка уходит

работать — в балете или драме?

— Ни там, ни там, это исключено.

— Как вы попали в Ригу?

— Нас пригласил главред Молодежного театра Адольф ШАППО. Не думаю, что он стал бы уступать помещению коллективу, работа которого ему не нравится.

— Это первые ваши гастроли?

— Да, и когда нам предложили Ригу, мы ни секунды не раздумывали — а ведь приглашение получили довольно поздно: за три недели трудно организовать рекламу. Обращение ко всем, кто заинтересовался: приходите в Молодежный театр, там на специальном стенде выставлены фотографии из нашего спектакля.

— Может быть, вкратце расскажем читателям о нем — пока единственным?

— Он должен быть очень интересен для молодых. Главная тема — одиночество. И рождается, и умирает человек в одиночестве. И в одиночестве ищет свой единственный путь от одного к другому. Приходите на спектакль!

— Спасибо.

Записала
Людмила МЕТЕЛЬСКАЯ.

SPORTS

Vai jūs zināt, ka...

Universitātē jau 7. gadu trenera I. Klintonsona vadībā darbojas klasiskās cīņas un džudo sekcijas? Audzēkņi tiek uzņemti mācību gada sākumā, kad starptautiskiem sporta veidiem var izraudzīties arī šos. Ja iestājoties kādu vēl māc šaubas par izvēles pareizību, tad drīz vien tās pagāist, jo ar cīņu nodarboties neapšaubāmi ir daudz interesantāk un lietderīgāk nekā apmeklēt vienkāršās fizikultūras. Turklāt ir iespēja paliet sviedrus pie treniņiem, savukārt izlases kandidāti reizi nedēļā var peldēt baseinā un spēlēt basketbolu. Taču pats galvenais — kārtīgi pastrādājot ir iespēja piedalīties dažāda mēroga sacensībās. Un, kā liecina šīs mācību gads, LU cīkstoņi ir guvuši ievērojamus panākumus. Mazliet konkrētāk par klasisko cīņu.

No 20. līdz 22. oktobrim Latvijas atklātajā arodbiedrību čempionātā Adažos piedalījās 10 dalībnieki. Godalgotas vietas ieguva S. Bilinskis, A. Firсанovs un J. Baudzis.

Universitātes mēroga sacensībās, kas notika pagājušā gada nogalē, piedalījās 67 cīkstoņi no Fizikas un matemātikas, Juridiskās, Vadības un ekonomiskās informātikas, Finanšu un tirdzniecības, Ekonomikas, Bioloģijas, Vēstures un filozofijas, Filoloģijas fakultātes. Godalgoto vietu secība individuālajās svāra kategorijās bija sekojoša:

52 kg P. Sarajevs — Fiz. un mat. f. 1. kurss, V. Bikovickis — Fiz. un mat. f. 4. kurss, I. Borščanskis — Fiz. un mat. f. 1. kurss,

57 kg D. Munda — Fiz. un mat. f. 3. kurss, A. Baņko — Ekon. f. 2. kurss, N. Tiltiņš — Vad. un ekon. inform. f. 2. kurss,

62 kg A. Viņičenko — Fin. un tirdzn. f. 3. kurss, A. Bubnovs — Fin. un tirdzn. f. 3. kurss, V. Piliens — Fiz. un mat. f. 2. kurss. Tikai 4. vietā bija A. Kulagin, taču drīz pēc tam sekojošos Rīgas mačos viņš ieguva 3. vietu.

68 kg A. Mackēvičs — Ģeogrāfijas f. 2. kurss, V. Beradze — Juridiskā f. 2. kurss, V. Soste — Fiz. un mat. f. 1. kurss,

74 kg (cīņās 16 dalībnieki) A. Višņakovs — Juridiskā f. 3. kurss, D. Vlasovs — Bioloģijas f. 3. kurss, J. Gailēns — Vadības un ekon. inf. f. 2. kurss,

82 kg A. Gasūns — Juridiskā f. 3. kurss, J. Mendziņš — Fiz. un mat. f. 2. kurss, E. Dubra — Ekonomikas f. 2. kurss,

90 kg E. Piļka — Fiz. un mat. f. 3. kurss, R. Rublovskis — Vēstures un filozof. f. 1. kurss, A. Liepiņš — Fiz. un mat. f. 1. kurss,

100 kg A. Mežalis — Jurid. f. 1. kurss, D. Klimkāns — Jurid. f.

4. kurss, A. Rozonovs — Jurid. f. 4. kurss,

130 kg S. Bilinskis — Fiz. un mat. f. 2. kurss, N. Rečs — Jurid. f. 4. kurss (viņš ir arī pašreizējais augstskolu čempions), I. Demidovs — Fiz. un mat. f. 4. kurss.

Komandu vērtējumā uzvarēja Fizikas un matemātikas fakultāte. Zēl, ka dažādu iemeslu dēļ nestartēja L. Fridmans no Fiz. un mat. f. 5. kursa, A. Bobrovskis no Vēstures un filozofijas f. 4. kursa, V. Andrejevs no Juridiskās f. 4. kursa, H. Karlštrems no Juridiskās fak. 5. kursa.

Sacensības noritēja augstā līmenī un pulcēja arī daudz līdzjutēju. Vienīgā nelaime bija tā, ka Universitātes cīņu zāle ir daudz par mazu šāda mēroga pasākumiem — gan dalībnieki, gan līdzjutēji jutās diezgan saspiesti. Taču tie, protams, ir sīkumi. Nobeigumā visi godalgoto vietu ieguvēji tika apbalvoti, bet uzvarētāju — Fizikas un matemātikas fak. komandai tika liels un salds pārsteigums — divstāvēga tonte.

Daugavpīlī sacensībās par Republikas kausu uzvaras guva Salvis Bilinskis, bet svāra kategorijās līdz 130 kg Vladimirs Bikavickis, Aleksandrs Kulagins un Pāvils Sarajevs.

Pagājušajā gadā Universitātes komanda ieguva 3. vietu augstskolu konkurencē. Nozīmīgas uzvaras guva N. Rečs, A. Višņakovs, V. Andrejevs no Juridiskās fak., N. Tiltiņš no Vadības un ekonomiskās informātikas fak. un S. Cekunovs no Ekonomikas fak.

3. martā sacensībās «Daugava» uzvarēja S. Bilinskis, P. Sarajevs un J. Lode.

Jau par tradicionāliem ir kļuvuši mači ar Maskavas Universitāti gan te pie mums Rīgā, gan arī Maskavā. Tātad sakari ar austrumiem jau ir, jāsāk sadarboties arī ar rietumiem. Klasiskās cīņas sekcijai nav nekā pretī, īpaši tāpēc, ka sportiskā sagatavotība to atļauj. Varbūt pēc gada varēsim lasīt par mūsu sportistu panākumiem Polijā, Vācijā...

Jā, sasniegumi ir ievērojami. Vienīgi skumji, ka tie būtībā balstās tikai uz trenera iniciatīvu. Nav viegli vienam trenēt piecas izlases (klasiskā cīņā vīriešiem; sambo, džudo sievietēm un vīriešiem) tikai par oficiālo lekciju algu. Bet tas jau nav nekā jauns. Liels brīnums būtu, ja mūsu sabiedrībā kaut kur kaut kas neprasītos pēc izmaiņām. Tāpēc pagaidām atliek vienīgi novēlēt panākumus sportistiem un izturību treneriem. Kā būs tālāk, rādīs laiks.

Ar treneri I. Klintonsonu par klasisko cīņu runāja
IVETA SMILGA

LU «Lielās Balvas» izcīņas sacensību kārtējais posms risinājās 18. martā

* zibesturnīrā volejbolā pirmās trīs vietas izcīnīja fizmatu, ģeogrāfu un juristu komandas,

* švambolā dubultspēlēs vīriem par uzvarētājiem kļuva A. Skujeneks un U. Gailītis (Ped. fak.), sievietēm — G. Tenisa un I. Zvirgzdiņa (Ped. fak.),

* galda tenīsa dubultspēlēs vīriešiem par uzvarētājiem kļuva A. Ambergs (Jur. fak.) un A. Rauska (Finansu un tirdz. fak.), sievietēm L. Lejasisaka (Fil. fak.) un M. Sokolova (Svešval. fak.).

PALDIES!

Latvijas Universitātes Tautas frontes nodaļas vārdā pateicos visiem Universitātes kolektīva locekļiem, kas palīdzēja ziepju ga-

baliņu sagādāšanā veco ļaužu pansionātam «Mežciems». Brīvība un zēlsirdība ir saistīti jēdzieni!
JĀNIS STRAUHMANIS

Redaktors AIVARS JANSONS

Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības RA «Poligrāfists» 4. cehā Rīgā, Akas ielā 5/7. Tirāža 1500 eks., augstspiede. Redakcijas adrese: pasta indekss 226098, Raiņa bulv. 19, 121. ist., 3. stāvā, tālr. 222944.

«Universitātes avīze» («Университетская газета»), издание Латвийского университета. На латышском и русском языках. Адрес редакции: 226098, г. Рига, бульв. Райниса, 19, 3 этаж, комната 121. Телефон 222944.